THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario.
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING Co. Ltd.
251—253 Queen Street West Telephone Adelaide 3067
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ont.
January 22nd 1913

מיט א דינאסטיע וויינינגער

נאָך א דינאסטיע איז אין דעם תחום פון דער אייביגקייט אוועק, און נאָך א קרוין איז אין דעם "וויסט־קעסטעל" פון דער געשיכטע אריינגעשליידערט געוואָרען. אמת, די גריכישע דינאסטיע איז שוין ביז איצט אויך טויט געווען. אָבער לפנים האָט עס נאָך אלץ געהייסען, אז גריבענלאנד איז א קייזער־קעניגליכע מלוכה. אין מען האָט עס פאר אזא מלוכה אין דער וועלט באטראכט.

אצינד, אָבער, איז געקומען דער גריכישער פארלאמענט און האָט אָפיציעל א תל געמאכט פון דער גריכישער גלוקסבערג־דינאסטיע, זיי די רוסישע רעוואָלוציע האָט אָפּגעטעקט פון דער ערד דעם זכר פון דער ראָמאנאָוו־דינאסטיע. אויס גריכישע מאָנארכיע! אויפ'ן אָרט פון דער מאָנארכיע איז עטאבלירט געוואָרען א רעפּובליק מיט אלע רעפּובליקען גלייך!

דאָס איז אָבער בלויז אפיציאליטעט. אין דער אמת'ן זענען די נאָר־וואָס עטאבלירטע רעפּובליקען גאָר אנדערע, אין זייער אינעווייניג־סטער אפּאראט איז פיעל אנדערש פון די ביז־אהער געגרינדעטע רעפּובליקען. גריכענלאנד איז א נ י י רעפּובליק. זי איז געבייערען געוואָרען אין אן אנדער צייט, און עס פארשטעהט זיך, אז זי וועט זיין נ י ט פון דעם מין רעפּובליקען, וואָס עקזיסטירען אין אמעריקע אין פראנק־רייך.

רעוואָלוציעס געהען ניט צוריק, נאָר פאראויס. זיי לעבען מיט'ן נייסט פון דעם מאָמענט. די דייטשע רעוואָלוציע איז שוין נאָר ניט געראָטען אין די אנדערע רעוואָלוציעס, אין ניט געראָטען אין דער דייטשער רעוואָלוציע זענען די אנדערע רעוואָלוציעס, וואָס זענען ארויסגעוואָקסען נאָך דער איבערקעהרעניש אין דעם דייטשען רייך. די טערקישע רע־וואָלוציע איז שוין אוועק פיעל זייטער. אין האָט זיך פארמאָסטען אויף א פיעל ווייטערען און ברייטערען שטייגער. און אזוי איז געשען מיט די אנדערע איבערקעהרעניש אין די אנדערע לענדער.

גריכענלאנד האָט באוויזען צו הערכפיהרען א בלוטלאָזע רעוואָ־לוציע. זי האָט אליין, אהן אירגענד־וועלכע שלאכטען, איבערגעקעהרט דעם פעלץ אויפ'ן לינקען זייט און האָט אליין דעם דינאסטישען יאָך פון זיך אראָפּגעוואָרפען. דאָס אליין וויזט שוין אויף ארגינאליטעט. אויף אן איינגעארטיגען שניט אין דער געשיכטע פון רעוואָלוציעס. גריכענ־לאנד האָט עס געמאכט אנגלוזאשמט'דיג, זי האָט אראָפּגעוואָרפען דעם קעניג און האָט כלומר'שט, לפנים זענען, באשלאָסען צו פאראנשטאלטען א פאלקס־אָפּשטימונג. וועגען דער פאָרם פון דער גריכישער הערשאפט.

דאָס איז אָבער בלויז אן אנשטעל. אין דער אמת'ן איז שוין דער גרול פון דער גריכישער דינאסטיע פארזיגעלט אויף אייביג. עס אי־שווערליך צו דערלאזען צום געדאנק, אז די גריכישע ביירגער זאָלען שטר־טען פאר א צוריקקעהר פון דעם קעניגטום איז דארטען גאָר נישט אזא טייערער אוצר. אז מען זאָל זיך דערמיט וועלען צאצ־קענען און ווייטער אנהאלטען.

די פראקלאמירונג פון דער גריכישער רעפּובליק איז א באוויז, אז די ערד דרעהט זיך פ אָ ר ט, לחכמים די שווארצע כחיה, וואָס פלי־טען זיך די דאָ פון דער געשיכטע. אפצוהאלטען: גריכענלאנד וועט אפשר ווייזען, אז די טרחה פון די ראקציאָנערע מחנות צו אפשטעלען דעם פולס פון דער צייט, איז אן אומזיסטע ארבייט, ווייל דאָס וואָס די ערד דעקט צו, איז שווער צו אייסראָבען, אין דאָס וואָס דאָס פאָלק צוטרערט מיט די פיס איז שווערער צוריק אויפצושטעלען אין אויפלעבען.

די גריכישע רעפּובליק איז א וואָרנונג צו די ראָיאלע רעפּובליקען.

פינף יאָהר פאשיסטישע הערשאפט

אין איטאליע האָט מען מיט א פאָר טעג צוריק געפייערט דעם פינף־יעהריגען יובילײ פון דער פאשיסטישער הערשאפט. אין פרעמיער מוסאליני איז אויפגענומען געוואָרען מיט גרוים פאראָד פון מיליטער. עס איז געווען א מיליטערישע וואָקבאנאליע מיט אלע קליפּערלאך, און דער פאשיסטישער נאפּאָלעאָן האָט זיך געגלעט איבערן בויך און האָט געשעפּט נחת פון זיינע געטרייע פארטיי־מענשען.

כמעט אין דער אייגענער צייט איז אין דער פרעסע איבערגעגעבען געוואָרען א פיקאנטע שטיקעל נייעס. וואָס קאָן געבען א באגריף וועגען דער שטארקייט פון דעם פאשיזם אין איטאליע. עס האנדעלט זיך וועגען דער "חוצפה" פון פרעמיער מוסאליני קעגען דער רומענישער קע־ניגליכער דינאסטיע. די רומענישע הערשער האָבען זיך שוין געקליבען צו קומען צו גאסט אין איטאליע. אלץ איז שוין געווען גרייט. אָבער אין דער לעצטער מינוט איז געקומען מוסאליני און האָט די שטחה צו־שטערט.

דער פאשיסטישער פרעמיער איז זעהר א פינקטליכער מענש. ער האלט, אז האנדעלשאפט איז האנדעלשאפט, און ברודערשאפט איז ברו־דערשאפט. עפּעס איז די רומענישע רעגירונג שולדיג א חוב די איטאליע־נער, און ביי יענער חוב וועט גע'סיק'ט ווערען, ווייל דער פאשיסטישער פרעמיער ניט האָבען ביי זיך אין לאנד די רומענישע הערשער.

עס פארשטעהט זיך, אז מוסאליני איז באגאנגען א חטא, אין אין אנדערע צייטען וואָלט מען צוליב אזא קליינינקייט ארויסגערופען א שמיקעל דיפּלאָמאטישען סכסוך. היינט, אָבער, איז מען ניט שטארק מקפיד אויף אזעלכע "חטאים" אין מען וועט מוזען אָפּזיישען די ליפּען און מאכען דעם גרויסען שווייג. מוסאליני האָט אזוי ארום געגעבען א פאטש אין פנים דער רומענישער קעניגליכער דינאסטיע און האָט אויהר פשוט און פראסט געהייסען זיצען אין דערהיים.

מוסאליני'ס מאכט איז איצט אין איטאליע א קעניגליכע. ער האָט דורך זיין פינף־יעהריגער טעטיגקייט באוויזען צו פארפלאנצען אין די מחות פון זיינע פארטיי־מענשען א טיעפען גלויבען אין דעם כח פון פאשיזם. ער האָט אנהייבער, אין פ י ע ל אנהייבער. זיין מאכט שטייגט אריבער די איטאריטעט פון דעם קעניג. וואָס ער וויל — דאָס טוט ער. דער פאשיזם איז אין איטאליע געקומען ניט אויף א ווייל, נאָר ווי עס ווייזט אויס אויף לאנג. עס דארף קומען א שווארצערע מאכט, א שטארקערע מאכט איידער דער פאשיזם. כדי דעם גלויבען אין מוסאלי־ני'ס כח צו אָפּשוואכען. אזא מאכט זעהט זיך נאָך דערווייל ניט, און עס וועט נאָך געדויערען א שטיק צייט ביז אזא באָדען וועט צוגעגרייט ווערען.

פינף יאָהר פאשיזם האָט אויסגעטראטען אין אייראָפּא א ווינק פאר די שווארצע באנדעס, פאר אלע סאטראפען וואָס קלעטערען אויף די ווענט און ווילען זיך ארויפדראפּען אויפ'ן לייטער פון גדולה. דער איטא־ליענישער פאשיזם האָט געגעבען צו פיהלען די אנדערע רעאקציאָנערע אלעמענטען פון דער וועלט, אז זייער גרול איז נאָך ניט פארזיגעלט, אז עס וועט נאָך קומען א צייט, ווען אויך ז י י ע ר שטערן וועט אויפ־שיינען.

מוסאליני דארף באלד ארויסטרעטען פאר די ביינער און פאָדער רען זייער מאנדאט. און ער וועט עס קריגען. זיין סטראטעגיק בנוגע דער אנערקענונג פון רוסלאנד האָט פאר אויהם געוואונען סימפּאטיע ניט נאָר אין די רייען פון זיינע אייגענע פארטיי־מענשען, נאָר אויך אפילו אין די געגנערישע רייען. דאָס איז געווען א שאך־צוג, און דער שאך־צוג האָט געווירקט.

א דייטשער אמבאסאדאר — א אידישער שרייבער

די נייעסטע סענזאציע אין דער ליטעראַרישער וועלט.

פון צבי כהן.

—)0:(—

דער דייטשער אמבאסאדאר אין ווייען איז נאָר א אידישער שרייבער. ער שרייבט ראָמאנען, אין וועלכע ער שילדערט דאָס אידישע לעבען אין דייטשלאנד אין דער צייט פון מיטעלאלטער, ווייזט אָן אויף די גרויזאמקייטען פון די קריס־טען און אויף די אומזיסטע ליידען פון די אומשולדיגע אידען — אָט דאָס איז די נייעסטע סענזאציע פון ווייען.

דער נאָמען פון דעם אמבאסאדאָר איז דר. מאקס פייפער. ער איז ניט קיין איד. אן אמת'ער קריסט פון געבורט און און דאָס איז עס וואָס עס רופט ביי אונז ארויס נאָך מעהר וואונדער און ביי די רע־אקציאנערען פון דייטשלאנד — כעס און פראָטעסט.

דר. מאקס פייפער איז א גרויסער פערזענליכקייט. ער איז א גרויסער ווי־סענשאפטסמאן, א באריהמטער דיפּלאָ־מאט און דערצו — א גאָט געבענשטער קינסטלער. דריי גרויסע טאלאנטען אין איין פערזאָן, און אז איהר ווילט, האָט ער נאָך א פערטען טאלאנט — ער איז אן אויסגעצייכענטער רעדנער.

האָט פייפער איצט ארויסגעגעבען א ראָמאן פון הרין טעזיקען אונטערן נאָ־מען "פירע עליזאָן" (א גריכישער אויס־דרוק: גאָט, דער־באַרעם דער זון!") אין וועלכען ער שילדערט דאָס אידישע לעבען אין פערצעהנטען יאָהרהונדערט אין דער שטאדט שפייער, וואו די אידען האָבען אין יענער צייט איבערגעטראָגען ד ר שערפלעכסטע לייד־ען. — פייפער אליין שטאמט טאקע פון שפייער, אן אור אייר ניקעל פון יענע קריסטען, וועלכע האָבען אזוי געמוטשעט די אידען, איז איצט אויפגעשטאנען צו זאָגען זיי, דיי אין רוה־שוין לעבענדע זיידעס, אז זיי זענען געווען אומגערעכט און זינדיג.

דער ערשטער טייל פון דעם ווערק איז ערשינען פאר צוויי יאָהרען און האָט באלד ארויסגערופען א גרויסען אינטע־רעס. עס איז געווען דיי גרעסטע סענ־זאציע פון דער צייט אז אן מיטען פון די אנטיסעמיטישע אונרוהיגן פון דייטש־לאנד זאָל קומען א דייטשע אָפיציעלע פערזענליכקייט און שילדערען א פאָגראָם אין דייטשלאנד פון 700 יאָהר צוריק, אין א צייט, וועלכע איז אין פיעלע הינזיכ־טען אזוי עהנליך צו דער איצטיגער צייט. דאָס איז געווען געוואונען און די אנטיסע־מיטען אין דייטשלאנד האָבען געקריצט מיט צו צייהן אין פארלאנגען, אז פייפע־ל'ס צוריק גערופען ווערען פון זיין אמט.

ווי געזאָגט, באשטעהט דער ראָמאן פון דריי טייל־ען. אין ערשטען טייל ווע־רען געשילדערט די היסטאָרישע פאקטען, ווי אין פארלויף פון זיבען טעג ווערען אלע אידען אין שפייער אויסגעשאטען און זייערע הייזער פארברענט. מען זעהט ווי יערער טאג ברענגט מיט זיך נייע צרות. ווי די אידען טראגען אריבער, מיט אן אויסערגעוועהנליכער גבורה, די גרויי־זאמע לייד־ען, ווי אידישע פאמיליע־ס שעטען זיך אליין אויס כדי ניט אריינ־צופאלען אין די גוים'ס הענט. און א סצענע פון מיטען ארויסגעריסען אן ערה, מענער, פרויען און קינדער זענען פארזאמעלט אין שוהל. כען זאָגט תהילים סליחות, מען רייסט די טיילאך פון אירן קורש. א געוויין, א געאָמער, וואָס דארף שפאלטען די הימלען, אָבער די הימלען זענען אלץ פארמאכט, נאָט האָט זיין פנים פון דער ערה אָפּגעטון.

און אָט קלאפט מען שוין ביי די טירען פון שוהל. מען רייסט אין באלד, באלד וועלען די שונאים אריינקומען. דער רב נעהמט ארויף אויף דער בימה און קופּט אויס מצוות קידוש השם. זאָל יערער פאטער אויסשעכטען זיין פאמיליע מיט זיינע אייגענע הענט און דערנאָך זיך אליין. און דער רב וויזט דעם ערשטען בליישפּיעל. באלד טוען אלע עס נאָך אין וועגן די טירען ווערען אויפגעריסען, ליינט א פולע שוהל מיט מתים אין א טייך בלוט. דער מאָרד אפעטיט פון די מער־דער איז פון זיי צוגענומען געוואָרען און זיי שרייען און שעלטען די "פארשאלי־טענע אידען", וואָס האָבען אליין אפ־געטאן דאָס שטיקעל "מאָרד" ארבייט... פון גרויס פארברדוס פארברענען זיי די שוהל...

אבער איינער איז געבליבען, דער רב פון א צווייטער קהלה, ר' יהודה בן קליינ־מוס, אן אלטער מאן, וועלכער האָט ניט געקאָנט שוין טון דאָס וואָס זיינע ברידער און שוועסטער האָבען געטון. די מערדער האָבען מורא איהם צו ערמאָרדען און ער בליבט לעבען.

כאראקטעריסטיש איז דאן שפּעטער א געשפּרעך צווישען דעם רבי און דעם בישאף. דער בישאף פרעגט דעם רב — ווילסטו אונז פארלאזען, רבי?

— איך מוז אייך פארלאזען, מיר האָבען היינט דעם עלפטען ניסן, דעם פופצעהנטען איז פסח. איך איל זיך צו מיין טאכטער, כדי דאָרט צו פייערען פסח, אפּצוריכטען דעם סדר און נאָך פריהער צו באקען מצות און צוצוגרייטען דעם מרור. ביים סדר וועל איך איהר דערצעהלען ווי אזוי אונזערע עלטערען זענען אריסגעגאנגען פון מצרים. איך וועל איהר דערצעהלען פון אונזערע ליי־דען אין גלות און פון גאָט'ס שוץ איבער אונז.

דער בישאף זאָגט ווייטער:

גאָט האָט דיך בעראָטעוועט ר' יהודה בן קליינימוס, אך פארשטעה, אז דו ווילסט איהם דאנקען? !

— דאנקען? דאנקען איז ניט דאָס ריכטיגע. דאנקען אליין איז ניט גענוג. מיר, דעם מענש יהודה וואָלט אפשר בע־סער געווען ווען איך וואָלט געגאנגען צו זאָמען מיט יענער הייליגער עדה אין זייער־גייער רוה. איצט אָבער בין איך געבליב־בען אליין, אָבער דאָך ניט אליין, דען אן מיר הענגען דורות אהן א צאָהל. דורות פארגאנגענע און דורות קומענדיגע. איך בין דער פאקעל, וואָס טראגט אין זיך דאָס ליכט פון די געוועזענע און וועל עס א בערגעבען אין די שטערען, וועלכע וועלען אויפשיינען פאר די וואכענדע. איך בין ניט א יהודה בן קליינימוס. איך בין דער ווילען פון גאָט! איך בין דער פונדאמענט פון דער פארברענטער שוהל און וועל זיין דער פונדאמענט פון א נייער שוהל!

אין די אויגען פון ר' יהודה בן קליי־נימוס האָט אויפגעשטראהלט א פאר־בארגען פייערעל.

— מיר זאָגען פסח ביים סדר "צא ולמד". "צא ולמד", דאָס איז אונזער טרייסט אין אונזער גייסט. אין "צא ולמד" ווערט דערמאָהנט יציאת מצרים און די איינוואנדערונג קיין ציון. די אלע ווייטערדיגע צרות און עלענד, וואָס האָט געטראָפען אין א טרייסט וואָרט ווערט אונז געגעבען, און הערט וואָס איך זאָג אייך בישאף: — דער מאן, וועלכער איז אנטלאָפען פון ברענענדיגען ירושלים, דער וועלכער האָט געפיהרט דעם גייסטי־גען קאמף געגען העלאָס. דער וועלכער האָט איבערגעלעבט די רוימער וואָס האָ־בען הרוב געמאכט זיין לאנד; דער מאן וועמען מען האָט אויסגעטריבען פון די בלייהענדיגע זונניגע שטעדט פון שפאניען און פון כמעט פון יעדען לאנד אויף דע־ערד; דער מאן פון וועמען די זון, פון מעגשען ליעבע איז פארלאָשען, און וועלכער טראגט אין זיך א אן אנדער זון, די זון פון זיין גאָט; דער מאן וואָס זעצט זיך אוועק יעדען פסח צום סדר און זינגט אין לויבט גאָט פאר דער הילף וואָס ער האָט איהם געגעבען ביז איצט; דער מאן וואָס צו זיין קאָפּ ווערט אויסגעלאָזט אלע צרות פון לעבען, אלע איבערקעה־רענישען פון דער וועלט געשיכטע, אליין פעסט וואו אלץ פאלט, וואָס בלייבט אייגער אליין ווען דער מלאך המות פאר־כעט מיט זיין שווערד; דער וואָס לעבט פון דעם מארגען־גרויקייט פון אונזער גע־שיכטע ביז איצט, — דער מאן איז דער אייבינער, אונשטערבליכער איד.

אָט די ווערטער האָט געשריבען א פהומער קאטאליק, אן אייניקעל פון יענע וועלכע האָבען אויסגעשלאכטעט זייער־אידישע קהלה ניט איינמאל און פאר־בעטען זייער שוהל. עס איז א מין ודוי אויף די אלטע זינד פון יענע אלטע דורות וואָס שוועבען נאָך ארום אין שפייער, איז עס ניט א וואונדער פון אונזער צייט?

די קריטיק אין דייטשלאנד לויבט דאָס ווערק זעהר שטאָלץ. דען אויסער די ליי־בראָלע זייט פארמאָגט דאָס ווערק אויך פיעל זינסטלערישע שעהנקייט, און דער ראָמאן, (א ראָמאן פון בישאָפ'ס א לינקע טאכטער מיט רבי יהודה'ס א ברוד־דער) זוהן) האָט וואונדערשעהנע, איבער־געהענדע פאָזען. מאָמענטען פון שטאר־קייט און פראכט. דערצו איז ער אויך שפאנענד אנגעשריבען. עס איז דער ערשטער ראָמאן וואָס פּרואווט צו שילדע־רען דאָס אידישע לעבען אין דייטשלאנד אין דער צייט פון מיטעל אלטער. מיר טוען ניט די ארבייט, — טוען עס פאר־אונז אנדערע, די גוים.

(איטא)

פויקען האָט ניט קיין געזעץ אויף אידישע שולען

וואַרשא, (איטא).

פּוילען האָט ניט קיין געזעץ אויף אידישע שולען. אזוי איז ערקלעהרט גע־וואָרען אויף איינער פון די לעצטע זי־צונגען פון דער בילדונגס קאָמיסיע פון סיים. דאָס איז געזאָגט געוואָרען און ענטשעידונג פון בילדונגס מיניסטער אויס'ן אָפּשלאג פון דעפּוטאט נח פּרילוצקי, אז דו מלוכה זאָל איבערגעהמען די ווילנער אידישע און העבריאיישע גימנאזיעס, און אויך צוויי אידישע גימנאזיעס אין גאליציען.

אלעקסאנדער הארקאווי אנ־געקומען אין ווין

ווין, מערץ 26. (איטא).

אלעקסאנדער הארקאווי, דער באַ־קאנטער שריפטשטעלער און פילאָזאָג, איז אנגעקומען אהער און וועט דא בלייב־בען א לענגערע צייט. ער גרייט דא צו צום דרוק נייע ווערטער־ביכער אין אי־ביש, ענגליש און העבראיש.

איז עס טאקע שווער פאר א אידען צו באקומען א דושאב אין ניו יארק?

פון סידני ד. קלונעק.

כלומרשטע זעלבסט־דערהאלטונג איז דער תירוץ.

(צווייטער ארטיקעל)

דער ווילען פון כלומרש'טע זעלבסט־דערהאלטונג איז, לויט דער מיינונג פון דזשעק נאָדעל, דער דירעקטאר פון דער ארבייטס פארמיטלונגס ביורא ביי דער "יאָנג מענס היברו אסאָסיאיישן" דער גרונד פאר דעם פאראורטייל נעגען אידען אלס א כלל, אויפ'ן געביט פון קאָטערין. די שטאדט ניו יארק, אונטערשטרייכט מר. נאָדעל, איז צוטיילט אין דריי קלאָ־סען: פראָטעסטאנטען, קאטאָליקען און אידען און פאר פיעלע פון זיי, איז עס איינפאך א פראגע פון דעם "איבער־בליבען פון די שטאָרקע". עס זענען פאראן בערך אנדערהאלבען מיליאָן אי־דען אין ניו יארק, אזוי פיעל זענען אויך פאראן קאטאָליקען. די צאָהל פון די פראָטעסטאנטען איז גרעסער מקצת בערך דריי מאָל הונדערט טויזענט. האָט זיך גע־שאפען אזא לאגע, גלובט מר. נאָדעל אז די פראָטעסטאנטען האָפען צו באשיצען און דערהאלטען זייערע אינטערעסען דורך געבען באשעפטיגונג צו פראָטעסטאנטען און פיעלע קאטוליש פירמען ווילען נאָר קאטאָליקען. דער הינטערגרונד פאר דער דיסקרימינירונג נעגען א נאנצען בלוק, איז, ער איבערצייגט, איז די רעליגיע, — דער פאקט וואָס דער אידישער יונגערמאן איז א אידי, איז דער גרונד פארוואָס עס קומט איהם אן אזוי שווער צו געפינען פאר זיך א פאסיגע באשעפטיגונג.

די לאגע איז באונדערס שלעכט אין איצטיגען מאָמענט און אפשר נאָך ערגער ווי אלע מאָל. עס זעהן אויס אז עס זענען פאראן איבערגעגעבען פארגעגעהמען יעדען דושאב. דאָס אר־ביטס ביורא פון דער "יאָנג מענס היב־רו אסאָסיאיישן" אויף איסט 92־טע סטריט און לעקסינגטאָן עוועניו, פאר־נעהמט זיך אויסשליסליך מיט אידישע יונגעלייט. בערך צוויי טויזענט פינף הונדערט אידישע יונגעלייט באקומען גו־טע פאסטענס דורך דער ביורא יעדעס יאהר.

דר יאָנג מענס היברו אסאָסיאיישן האָט א קליענטעל פון בערך פינף טויזענד ארבייטסגעבער, וועלכע זיינען ניט אונ־פריינדליך צו דעם טיפ אידישען יונגע־מאן, וועלכען מר. נאָדעל שיקט זיי. אין איצטיגען מאָמענט האָט דר יאָנג מענס היברו אסאָסיאיישן, א ליסטע פון פיע־הונדערט פראָפעסיאָנאלען, צוגעגרייט אי־דישע יונגעלייט, וועלכע זענען גרייט אנ־ציגעהמען יעדען פאסטען, אָבער עס זע־נען ניטאָ קיין פאסטענס פאר זיי. פון הונדערט אפּליקאנטען האָט מר. נאָדעל געקאָנט געפינען באשעפטיגונג אין איין מאָרגען בלויז פאר פינף. דאָס קאָן געבען א באגריף ווי שלעכט עס זענען איצט די באשעפטיגונגס באדינגונגען. ספּעציעל פאר אידען, ווען דאָס ביורא פון דער "יאָנג מען היברו אסאָסיאיישן" האָט זיך בזיי אהער געריכטט מיט א רעפאָרד, אז זי פלעגט באקומען א פאסטען פאר יעדען איינעם פון צוויי אפּליקאנטען.

מר. נאָדעל שטעהט שוין אן דער שפּיץ פון ארבייטס פארמיטלונגס ביורא פון דער יאָנג מענס היברו אסאָסיאיישן שוין מעהר ווי צוועלף יאָהר. און ער קאָן אויסגעזייכענט לו לאגע פון דעם אידי־שען יונגענמאן, וועלכער לאָזט זיך אריין אין א געיער נאָך א פאסטען. ווען ער שיקט איינעם פון די "באָיעס" צו אן ארבייטס געבער, מעגט איהר זיין זיכער אז ער טוג פאר דעם פאסטען, אז ניט וואָלט איהם "דזשעק" ניט געשיקט.

"עס איז אן אונטגעגלייכיגיס אינגאנ־צען צו באזייטיגען דעם פאראורטייל, ער קאָן אָבער פארקלענערט ווערען צו א גע־ווישען גראד", האָט מר. נאָדעל ער־קלערט. "מען רעדט א סך אז די לע־זונג פון דער פראגע געפינט זיך אין די הענט פון די גרויסע ארבייטס פארמיט־לונגס ביוראס. אָבער מען באדארף ניט אריינלעגען די גאנצע פאראנטוואָרטליכ־קייט אויף זיי פאר דער דיסקרימינירונג. מעהר שולדיג איז דער ארבייטס געבער. ארבייטס פארמיטלונגס ביוראס, וועלכע נעהמען פון דעם אפּליקאנט פארמיטלונגס געלד, געוועהנליך די שכירות פון דער ערשטער וואָך, וואָלטען זיך געוואָלט מא־כען עטוואָס פּראָפיט און קריגען פאסטענס פאר אס וועניגסטענס איינגעג פון דער לאנגער ליסטע פון אידישע אפּליקאנטען. איך גלויב אָבער, אז פיעלע פון זיי באנר־צען זיך מיט א שלעכטער טאקטיק. יעקב שיף, וועלכער איז אמאָל געווען א מיט־גליעד פון דער באָארד אוו דירעקטאָרס פון דער "נעשאנעל עמפּלאָיומענט עקס־טשענדזש", האָט זיך צוריקגעצויגען פון דער ארגאנזיאציע צוליעב דעם וואָס די ארגאנזיאציע האָט זיך ארויסגעציינט אלס זעהר דיסקרימינאטאָריש בנוגע צו די אי־דישע אפּליקאנטען. צו יענער צייט פלע־גען די ארבייטס פארמיטלונגס ביוראס, בשעת זיי האָבען געפרעגט דעם ארבייטס געבער, וועלכען טיפ ארבייטער ער פאר־לאנגט, אויך שטעלען די פראגע צו ער האָט וואָס עס איז אויסצוזעצען געגען א פיינעם אידישען יונגענמאן. שטעלט אוועק די פראגע צום ארבייטס געבער אויף א ענגאטיווען שטייגער, און אויב ער איז אויפ'ן קלענסטען אופן אונענט־שלאָסען, וועט ער אויסמיידען דו דאָר־זיגע פראגע דורך ענטפערען אז ער פאר־לאנגט א קריסט. אָט דער צושטאנד איז ביז א געוויסען גראד פארבעסערט געוואָר־דען און נאָר די אומבאדייטענדע ארבייטס פארמיטלונגס ביוראס גיבען זיך אָפּ מיט באזאָרגען שטעלעס בלויז פאר קריסטען, א זאך וואָס ווירקט אז די ארבייטס ביו־ראס זאָלען געבען דעם איינדרוק אז זיי שענקען ניט קיין אויפמערקזאמקייט צו די הונדערטער אידישע אפּליקאנטען.

נאָך'ן וואָפּענשטילשטאנד און דאָס אומקעהרען זיך פון די סאָלראטען פון פראנטרייך, האָבען זיך געפונען הונדער־טער פון די צוריקגעעהרטע וואָס האָבען ניט געהאט קיין ארבייטס שטעלעס און האָבען זיך זעהר שטארק געגוויטיגט אין ארבייט. זיי זאָגען, אז אלע אידען זענען אבשטויסענד. זיי באַ־הויפּטען אז מיר זענען פאראויסען. זיי פרעגען: זענען דאָס ניט גענוג גוטע טעמים פאר וואָס מיר זאָלען ניט באשעפ־טיגען קיין אידען? "אזוי לעבע דעם וואָס איינער פון אונדער ראָסע, וואָס האָט גע־ארבייט פאר א קריסטליכער פירמע, איז על פי צופאל גראָדע געווען א נאָכלעסיגער שטעפּעלער אין באלד אלע אידען. אלס אזעלכע אין באשליסען, אז די קומענדיגע סטענאגראפיסטין מוז זיין א קריסטין. זיי זאָגען, אז זיי זענען געווען גערעכט, האָ־בען געגעבען א שאנס א אידען, און האָ־בען געפונען אז ער טויג ניט. דער אידי־שער לעהרער מוז קלאָהר מאכען מיט־זייגע תלמידים. אז יעדער שלעכטער אדער צוויי־פיעלהאפטער טאָט פון זייער זייט וועט וואָרפען א שאטען אויף דיי־גאנצער אידיישער ראסע און אז זיי מוזען דיין דאמאָלס פארזוכטיג אין יעדען שריט. מיר מוזען זיין אויסערגעוועהנליך נעט אין לערנען אונזער וועניגער עלעגאנטען אידישען ברודער, אז ער מוז זיך האלטען אין דער מעלה. עס איז דער אידישער אָנגעשטאלטער אין דער קריסטליכער פיר־מע, וועלכער קאָן אס בעסטענס אפּהיטען אונזער כבוד. דער קלענסטער שריט פון זיין זייט, וועלכער וועט ניט זיין אין גוסט פון זיינע קריסטליכע חברים, ווערט שנעלסטער ארגערעטערט און איבערטרי־בען. מיר מוזען זיך ווייזען, אז מיר זענען מענשען, פּונקט אזוי ווי זיי אין אז מיר זענען ניט אנדערש. באטראכט עס ניט פאר א קאָמפּלימענט ווען א קריסט זאָגט איך, אז איהר זענען אנדערש פון דער מערהייט אידען. פיעלע קריסטען מיי־נען, אז זיי געבען אָפּ א גרויסען כבוד דער נאָכצער ראסע ווען זיי ערקלעהרען אז איינינע פון זייערע בעסטע פריינד געווען פאלס אנדערע אידען.

"דזשאָדזש לעהמאן האָט דא ניט לאנג דערצעהלט, אויף א מיטינג פון די "יאָנג מענס היברו אסאָסיאיישן", א מעשה וועלכע פאסט זיך אויסגעצייכענט צו דעם דאָזיגען פראָבלעם: א קריסט־ליך אינגעל פון דער ניו יארקער אריס־טאקראטיע, איז געוואָרענט געוואָרען פון זיינע עלטערען, אז קיינער פון זיינע חברים זאָל ניט זיין קיין איד. מען האָט אויהם געזאָגט, אז אידען זענען א ניט געוויינטשטער קלאס און מען דארף זיי אויסמיידען. דער אינגעל האָט געפאָלגט די עצה פון זיינע עלטערען און האָט אויסגעמידען די אידישע קינדער. איינ־מאָל האָט ער צו זיין איבערראשונג, כעת א דיסקוסיע איבער רעליגיע, אויסגעפונען, אז איינער פון זיינע בעסטע פריינד געווען איז א אידישער אינגעל.

"אָה, איך האָב גאָרניט געוואוסט אז א איד קאָן זיין אזוי פיין", האָט דער קריסטליכער אינגעל געזאָגט. ניט א קוק אויף דעם אידישען אינגעל אויף יענ־נער זייט זאָגט, ער מאכט אזוי פיעל טור־מעל אין איז אזוי שמוציג. דו ביסט אנ־דערש."

"איך בין ניט אנדערש", האָט גע־ענטפערט דער אידישער אינגעל — "דער אינגעל פון יענער זייט גאָט, ער איז אנ־דערש."

(איטא).

שטענדיג פארלעס־ליך

HOMAS ECLECTRIC OIL
FOR DIRECTIONS SEE INSIDE CIRCULAR
PRICE 35 CENTS PER BOTTLE

דר. טאמאס עקלעקטריק אויל

„ווערט $100 פאר מיר באפרייט פון עקזעמע און פיילס"

מרס. פיטער א. פאלמער, סאלטבזירן, סאסק., שרייבט:

"דר. טשיים'עס אוינטמענט האָט מיך קאָמפּלעט באפרייט פון עקזע־מע און פיילס. איך האָב עס אויך געגעבען פאר מיין בייבי, וועלכע איז קראנק געוואָרען אויף עקזעמע. מען האָט עס בלויז עטליכע מאָל באַ־דארפט אנווענדען. דר. טשיים'עס אוינטמענט איז פאר מיר ווערט גע־ווען הונדערט דאָלאר. איידער איך האָב עס גענוצט, האָב איך באראפט ספּענדען פיעל מעהר ווי דאָס אויף אזמערפאָלגרייכע קוראטיווע מעדיצינען. מיר האָבען אויך גענוצט דר. טשיים'עס אוינטמענט פאר אלע דיעלערס, אדער ביי ערמענסאן, בייטס און קאָמפּ. דימיטער, טאָראָנטאָ.

דר. טשיים'עס אוינטמענט

60c, א באקס ביי אלע דיעלערס, אדער ביי ערמענסאן, בייטס און קאָמפּ. דימיטער, טאָראָנטאָ.